

2 odstotka mehkega ali pa tudi navadnega črnega mila, koje se je poprej raztopilo v vodi. Tudi ta pripomoček se uporablja, na enak način kakor apneni belež; in kakor se je doznalo po skušnjah na goriškem c. kr. kmetijsko-kemičnem poskuševališču, učinja prav izdatno proti vsem rastlinskim ušem. Vsekakor pa je mažo ali škropljenje ponavljati, saj ni mogoče doseči in pokončati vseh uši že prvi ali drugikrat, ker so poskrte v razpoklinah debela in starih vej in v mnogobrojnih doblinah pod lubom.

Nekateri priporočajo, naj se omenjenemu pripomočku doloži dva odstotka petroleja, pomešanega z raztopljenim milom. V ta namen naj se milo raztopi v vodi in v to raztoplino vlije petrolej, pa dobro pomeša z metlico, ali pa naj se ta mešanica vlije v škropilnico in tako dolgo prelija skozi sitice, dokler se petrolej ne razširi v malih kapljicah po celej tekočini ter zadobi sovrstno mlečno raztoplino. Namestu petroleja priporočajo tudi gosto smolno olje, s katerim je enako ravnati kakor s petrolejem. To je gotovo, da i eden i drugi teh dodatkov pomnožita uspešnost pripomočka; vendar pa moramo omeniti to, da postaneta lahko škodljiva mladim drevescem, zlasti onim v drevesnicah in pa mladikam, dokler so še zelene in so občutljive. Odraslim drevesom ne more škodovati taka tekočina, če namažemo ali poškopimo ž njo samo deblo in odrevenele veje. Sicer pa je najpametneje, da poskusimo poprej na malem, ali škodujejo tako sredstvo listom in drevesu in če zapazimo škodo, da stanjšamo tekočino, ali pa da sploh ne uporabimo dodatkov.

Tudi s tem zdravilom je zalivati korenine okoli debla.

5. Kot jako izdatna se je sponesla tako zvana Nesslerjeva tinktura, ki je tako-le sestavljena: 4% mehkega mila, 5% amiličnega alkohola, 20% špirita ali vinskega cveta in 2½% tobačnega izvlečka, vse skupaj pomešano in raztopljeno v 100 litrih vode.

Ker je to sredstvo nekoliko predrago za splošno uporabo, poslužujmo se ga samo v drevesnicah in sploh na mladih drevescih, katerim utegne škodovati petrolej ali pa smolno olje.

Kakor smo že zgoraj omenili, ni pričakovati od katerega koli zdravila, da bi se pri prvi maži ali škropitvi pokončale vse uši in vsa njih jajčka in zato treba to delo večkrat ponavljati, dokler ne izgine zadnji sled nevarnega mrčesa. Le tako zabranimo, da se ne bodo mogli razviti in se na drugo drevje raznašati krilate uši. Poleti, o času velike vročine, preneha nekoliko množitev uši, a kakor se ohladi ozračje ter začenja jesensko deževno vreme, zaploja se zopet ta gomazen v ogromnih množinah. Zato treba v jeseni posebne pozornosti in če se zapazi zlo, skrbnega dela. Preden se spomladi drevesa prvokrat namažejo ali poškopé, to je, kadar je ugoden čas za obrezovanje, naj se obrežejo veje na celem drevesu in odstranijo vse tiste, katere so odveč, da bode imelo listje več prostora in da ne bo drevo tako zadušeno, kar močno pospešuje množitev zajedavcev, kakoršne

so uši. Tam, kjer se odreže veja, zamazati jo je z drevesnim voskom, da ne začne gnjiti ali da se je ne loti rak. Razume se samo po sebi, da je drevesa nadzorovati in tako ravnati ž njimi več let zaporedoma, dokler se popolnoma ne prežene zlo. Takim drevesom pa, katera so že trpela po krvavi uši in so začela hirati, moramo pognojiti in jih sploh pazno oskrbovati, da se jim zopet povrne čvrsta rast.

Kdor dela nove nasade ali cepi svoje mlade jablane, naj poprej poizvé in se prepriča, da prihajajo drevesca iz neokuženih drevesnic in cepiči od takih dreves, kojih še ni napadla krvava uš. Previdnost kaže, da se taka drevesca in cepiči pred sajenjem ali cepljenjem mehanično obrišejo in potem dobro namažejo z enim izmed zgoraj navedenih zdravil, najbolje seveda z Nesslerjevo tinkturo ali pa z mešanico 2 odstotkov tobačnega izvlečka in 2 odstotkov mila ali pa luga. Žal, da je ravno nemarnost zakrivila, da se je krvava uš vgnezdila v naši deželi, kjer je poprej nismo nikdar poznali.

Kmetijske raznoterosti.

— Ne zametati saj, ki se postrgajo iz dimnikov, kajti one so izvrstno gnojilo posebno za vrte. Če potrosimo po zimi vrtno lehe s sajami, pomešanimi s solijo in pepelom, obranimo jih s tem tudi raznega mrčesa in rastline bodo po tem gnojilu izvrstno uspevale. Za repo, korenje ni boljšega gnojila od saj. Če potrosimo grivo o deževnem vremenu s sajami, bo trava na njej bujno rastla in dobi temno zeleno barvo. Tudi sadnemu drevju je taka gnojitev jako koristna.

— Toplina vina. Pri kaki toplini razvija vino svojo slast in svojo vonjavo? Veščaki so določili podrečno toplino vinu, po kateri se je piveu ravnati, če hoče, da mu bo popolnoma ugajala pijača. Črnina je najpitnejša, kadar ima 12 do 14 stopinj R. Lahko belo vino naj bode nekoliko hladneje; navadna toplina mu bodi 10° R. Močno belo vino, kakoršno je rensko, ugaja pri 8° in penečim vinom je znižati temperaturo do 6° R, — pa ne niže. Če je vino premrzlo, ne čutimo pravega okusa. Ob Renu hladé vino le izjemno z ledom.

Poučni in zabavni del.

O narodnem gibanju Judov.

Židovski narod se neprenehoma giblje in seli. Naveli smo nekaj splošnih vzrokov; tu hočemo kazati na koreniti in glavni vzrok, izvirajoč iz judovskega verstva, npravstveno-družbenega mišljenja. Poprej so bili Judje politično mnogotero omejeni zavolje svojih npravstveno-družbenih napak; ko so zadobili ravnopravnost s svojimi krščanski sograjan, se njih poprejšnje življenje ni izpremenilo. Prvi zavoljo svojega npravstvenega dejstvovanja Judje niso bili nikjer priljubljeni, kakor še dandanes ne. Vse družbene dolžnosti so obostranske. Vsaki dolžnosti odgovarja pravica, in vsaki pravici odgovarja dolžnost. Kdor taji to načelo, izpodkopava in truže družbo človeško. To pa dela judovstvo — (da so tudi med Judi

vrli značaji, ne bo nihče tajil) — s svojim mišljenjem in dejanjem. Marsikteremu se be čudno zdelo, kako da more judovstvo biti v tako škodljivi opreki s krščanstvom, saj imajo Judje toisto sveto pismo (staro) s kristjani, kakor imajo kristjani svojo predajo (izročilo) poleg svetih knjig, tako imajo Judje svojo pradajo, talmud (učna knjiga) imenovano. Kristjanstvu je izročilo z biblijo v enakem spoštovanju, toda judovstvo stavi svoje izročilo (talmud) nad biblijo; talmud mu je toraj duša in srce. Čas, ki vse izpreminja in prenareja in drobi, bi bil moral tudi talmud predrugačiti, a ga ni in ga ne bo. (Majmorides, največi judovski dogmatik in najuplivniši, pravi: „Vse, kar je v b. talmudu, velja za vse „izraelske rodove in za večne čase.“

Talmud ima dva dela; prvi je mišna, drugi gemara. Mišna obsega postave, naredbe, določila, razlage, izreke najstarejših judovskih učiteljev o in po Kristovem rojstvu. V nji se razpravljajo narodne šege, pravne in npravne razmere. Ta zbirka je bila dovršena okoli leta 190—220 po K. Glede mišne so nastajale zopet nova pojasnila, popravki, pristavki; ta zbirka se imenuje gemara. Prvi njen kos (jeruzalemska gemara) je nastal v letih 230—270, drugi njen kos (babilonska gemara) obsegajoč največ določbe Judom, izunaj Palestine živečim, je bil v celoti zbran v začetku 6. stoletja. Besede in mnenja rabinov so tedaj, ktere mora vsaki Jud več čislati, ko nauke največjih prerokov. Judje, ki se nečejo oprijeti druge vere, se morajo držati ali judovstva, t. j. talmuda, ali pa stopiti v neverstvo. Ako so v prvem stanju, so človeško družbi škodljivi in nevarni — kakor se bo pokazalo v teku razprave — v drugem stanju pa ji tudi niso na korist.

To je bilo treba predposlati, da moremo laglje prestopiti k naslednjemu. Judovskega bogoslovja v ožem pomenu se tu nečemo dotikati; ogledali si bomo le tiste nauke, ki se tičejo narodov med kterimi Judje žive, ki neposredno uplivajo na npravstveno-družbeno življenje, t. j. kako da Judje mislijo, po svoji veri, o npravnosti, o pravici, o družbenem redu, in to pač nobenemu treznomislecemu ne more biti vse eno. Domovinska dolžnost je vsakemu izobražencu, da se podučí premogočnem življu, ki dandanes povsod glas daje,

Judovska vera, ustrojena po talmudu, je skozi in skozi nestrpljiva (intolerantna), ker se silno pregrešuje zoper človeško ljubezen (humaniteto), zamenjujočo osebo s zmoto, naravnost oznanjajoča sovražtvo zoper osebe vseh Nejudov, kar je netrpljivost v pravem in najhujšem pomenu besede. To je huda obtožba, ki je moramo opravičiti.

Puščajmo se v podrobno, toda le na kratko.

Kristusu je dal talmud 28 priimkov, kterih vsaki je grši od prvega. Le to omenimo, da zavoljo njegovega „pohujšljivega življenja“ so mu rabini odkazali najgloboče dno pekla, kjer naj se pokori do sodnega dne. (V poznejših izdajah talmuda, so ti priimki izpuščeni, iz

uvidnih razlogov, na onih krajih je ali prazno, ali pa stoji krog, toda one prazne se imajo ustno tolmačiti, da mnmamim („od padniki“) in notserim (kristjani) ne bodo imeli razloga napadati „sveto“ vero judovsko.

1. Talmudsko judovstvo uči svoje verce grozni napuh do drugih narodov, napuh, slikaječ se skoro z norostjo in blaznostjo, kar razlaga ono sovra žnost, ktero so Judje zmeraj kazali kristjanom. („Judovsko ljudstvo je edino ljudstvo na svetu, ktero Bog rad ima, in ktero je Bogu prijetniše od samih angelov“. (V navajajih so besede samih pisateljev talmuda). Judje edini so „ljudje“, ker njih duše izhajajo od prvih dveh človekov, Akum (Nejudje, kristjani) so iz nečistega duha, „imenovati se morajo toraj živine, a prav za prav so le svinje.“ („Vse duše so od Kaina in Abela; dobre od Abela, hudobne od Kaina“; Judje toraj izhajajo od Adama, Abela, Abrahama, Mojseja itd., drugi narodi, izlasti kristjani, imajo svojo rozgo v satanu, Kainu itd. V taisti knjigi (Jalkut, odlom iz talmuda) se bere: „Duše Akumov so od nečistega duha, duše Judov od svetega duha“. Judje v primeri z Nejudi so zgolj „kraljeviči“ božji, ako ne deli božji. Nejud, ki grdo ravna z Judom, ravna grdo z Bogom samim (Sarh. 51. 2.), in ker je storil crimen laesae majestatis, je kriv — smrti. (Mn. ma.).

Kdor bi se hotel o navodih in o predmetu natančniše podučiti, naj pogleda v „K. Vierteljahresschrift f. Kunst. Wissenschaft. 1848. Dr. Martinove ustavke in dokaze, ki jih mnogokod navaja v hebrejščini; I. 47—64, II. 36—52, III. 125—138, IV. 106—130.

2. Talmudsko judovstvo pridiga sovražtvo do Nejudov, Judu je „bližnji“, „tovariš“, „sodrug“, „brat“, le rojak, Jud. Iz tega sledi, da Judu ni treba ljubiti, nikogar, razun Juda. A to še ni vse. Po talmudu dovoljuje sveto pismo Judu vsakega Nejuda naravnost sovražiti. (Sarh. 57. 1.) Ako so vsi Nejudje izvrženi sovražtvu Judov, to so posebno še muhamedovci in kristjani, izlasti pa kristjani, ki so jim pristojenejši od samih nevernikov. („Če kdo preganja Juda, hoteč ga umoriti, ali kača, hoteča ga ugrizniti, naj beži rajši v tempel nevernikov (malikovalcev), le ne v tempel Soducejja (judovskih epikorejcev — kristjanov), zakaj oni taje Boga, ki ga ne poznajo, ti pa (kristjani) taje Boga, ki ga poznajo“. Šab. 116. 1, 2.).

Zanimiva so imena, s kterimi talmud imenuje kristjane. Pravi jim notserim (privrženci Nazarejca; Edomljani, v dokaz, da sovražtvo med Judi in kristjani je toliko, kakor je bilo ono med Esavom in Jakobom; Gojim, Akum (malikovalci, neverniki), ki so smrti vredni (po judovski postavi je moralo v soboto vse nehati z delom, tudi živina; v tem pripadu so gojim manj od živine. (Sarh. 58. 2.). — Rabi Abina celo pravi, da akum (notserim) pod smrtno kaznijo v delavnik počivati ne smejo, (Maim. Jad. Chas. p. IV. 6. 10), ako (v praznik) počivajo, (kakor Judje v soboto). Kutejci, Saducejci, t. j. prvi pregrdi malikovalci azijski, drugi od farizeja smrtno črteni grdoživci.

To sovražstvo je toraj v judovski postavi posvečeno. Naravski je, da se mora delotvorno očitati, tako do Nejudov sploh, do kristjanov še posebej.

3. Judovski črt se kaže do Nejudov, izlasti do kristjanov 1.) v lihvarstvu. Judovska vera Judu lihvarstva ne le dovoljuje, ampak tudi priporoča (Bava 70. 2.) ker jim ono tekne v preživek, in ker jim je odškodnina za davke, ker jim jih nalagajo kristjani. Veliki judovski učenjak Maimonides gre še dalje; on nalaga lihvarstvo, izvrševano na Nejudih, naravnost ko zapoved (Sepher mitzwoth 73. col. 4.) Da tudi današnjim Judom ta nauk ni prešel iz spomina in vaje, se vidi iz tega, da ga bero še dnes vsako leto o binkošti v „izvodu zapovedi“. Lihvarstvo je posebna vrsta goljufije. Talmud tudi 2.) goljufijo brani, izgovarja, hvali. („Jeli poštenemu človeku dovoljeno goljufati? — Gotovo; z nedolžnimi bodi nedolžen, z napačnimi pa napačen“. Bava bathra 1. 21. 1.) Talmud povzdiguje 3.) nezvestobo, hinavstvo, (Avoda Z. 28. 1.), 4.) umovna pridrževanja, ako se more davka odtegniti. (Neparim 62. 1.)

(Konec sledi).

Novice.

Deželni zbor kranjski.

VIII. seja dne 8. februarja.

Baron Schwegel v imenu fin. odseka poroča o brezobrestnem posojilu za obnovitev vinogradov ter predlaga:

V ta namen se dovoli 50.000 gld.; od te svote se 30.000 gld. postavi v prihodnji proračun med redne troške, ostalih 20.000 goldinarjev naj se pokrije iz blagajničnih preostankov. — Ob enem se dež. odboru naroča, da potom dež. vlade od poljedelskega ministerstva izposluje državno brezobrestno posojilo v isti visokosti.

Posl. Luckmann izraža željo, naj bi se ta denar tudi skrbno uporabljal po gotovem kulturnem načrtu; dež. odbor pa naj bi skrbel za zadostno število ameriških podlag. V ta namen naj bi se dajale podpore umnim vlnorejcem za napravo matičnjakov ter določila drimerna cena cepljenkam, kakor se godi na Ogerskem.

Dež. predsednik odgovarja, da se posojila vestno razdeljujejo pod nadzorstvom državnega tehniškega voditelja. Nikakor pa ne more zagovarjati zahteve, da bi država ali dežela podpirala zasebne trtnice.

Predlogi finančnega odseka obveljajo.

Nadalje se je dež. odbor pooblastil, da sme v l. 1899 onim okr. cestnim odborom, ki bi z 20% priklado ne mogli pokriti svojih potrebščin, dovoliti višje priklade.

Posl. dr. Tavčar v imenu upravnega odseka poroča o predlogu glede zavarovanja življenja in starostnih rent. Zbornica soglasno sprejme naslednje predloge:

1. Deželni zbor vzdržuje svoj sklep, s kojim se je načeloma izrekel za ustanovitev starostne zavarovalnice kot deželnega zavoda, ter izreka nadalje, da je pripravljen k temeljnemu zakladu ob svojem času privoliti donesek v najvišjem znesku 50.000 gld. iz deželnih sredstev, ki naj se pa izplača še-le tedaj, kadar bode ustanovitev zavoda v vsakem oziru zagotovljena.

2. Deželni zbor z radostjo pritrjuje, da naj se svoj čas ustanovljeni zavod — ako se bode dobilo Najvišje privoljenje, imenuje „Frana Josipa I. deželni zavarovalni zavod“.

3. Deželni zbor naroča deželnemu odboru, da naj preiskave nadaljuje, in da naj pred vsem z vpoštevanjem deželnih razmer dožene, je li mogoče, da se s temeljnim fondom 50.000 gld. sploh da uspešno ustanoviti tak zavod, da dalje v ta namen začuje strokovnjake, ki naj o celi stvari z zavarovalno-tehničnega in posebno tudi s zavarovalno-matematičnega stališča izrečejo sodbo o tem, je li, če se vzame za podlago temeljni fond 50.000 gld., pričakovati uspešnega razvitka nameravanega zavoda.

4. Deželnemu odboru se dalje naroča, da se pri svojih preiskavah z večjo pozornostjo, kakor se je to do sedaj zgodilo, ozira tudi na upravno vprašanje in na troške začasnega prevzeta administracije, ki bi iz tega deželi narasli; priporoča se torej, da odpošlje deželni odbor uradnika iz deželnega knjigovodstva v Prago, kjer naj se pouči o administraciji Fran Jožefovega zavarovalnega zavoda, in posebno o tem, koliko knjig se vodi, koliko je osebja, ki se peča s poslom omenjenega zavarovalnega zavoda itd.

5. Deželnemu odboru se končno naroča, da poizve v ti zadevi mnenje zavarovalno-tehniškega urada v c. kr. ministerstvu za notranje stvari, in da pri visoki vladi povpraša, ali je upati, da bodo davčni uradi pri nameravanem deželnem zavodu v kakem oziru sodelovali.

6. Za nadaljne poizvedbe, o kojih vspehih imel bode deželni odbor v bodočem zasedanju poročati, dovoli se mu kredita do 1000 gld.

Posl. Modic poroča o prošnji vasi Landol za izločitev iz davčnega in sodnega okraja v Senožečah ter združitve z onim v Postojini ter v imenu upravnega odseka nasvetuje, naj se prošnja odstopi dež. odboru z naročilom, da preišče razmere in na podlagi svojih poizvedb v prihodnjem zasedanju stavi primerne predloge.

Konečno posl. Lenarčič poroča o prošnjah vasij Landol, Šmihel, Stranje in Razdrto. Ubeljsko za izločitev iz občine Hrenovice ter ustanovitev samostojnih občin. Vse prošnje se izroče dež. odboru, da poizve mnenje merodajnih faktorjev.

IX. seja dne 11. febr.

Začetkom seje je posl. dr. Majaron s tovariši stavil samostalni predlog, naj se volilna pravica v obč. zastop. ljublj. razširi na vse one, ki plačujejo sploh kaj direktnega davka, pa doslej niso imeli volilne pravice.

Dr. Majaron je utemeljeval predlog glede ustanovitve slovenskega vseučilišča z bogoslovno, pravoslovno in modroslovno fakulteto. V obširnem in temeljitem govoru je predlagatelj pojasnil to opravičeno zahtevo slovenskega naroda, za katero se je narod oglasil že pred 50 leti, a je bil ves ta čas njegov klic po vseučilišču brezuspešen. Osnova naj bi se tak zavod, na katerem bi se v Ljubljani kakor v središču zbiral dijaštvo vseh avstrijskih južnih dežel.

Posl. bar. Schwegel je stavil dodatni predlog, naj se pretresa vprašanje ustanovitve vseučilišča v Ljubljani, na katerem se je poleg predavanja v nemškem jeziku pri posameznih strokah primerno ozirati tudi na drugi deželni jezik južnih kronovin.

Kmetijski podružnici v Senožečah se dovoli 100 gld. podpore in obljubi še jednako podporo, katero naj izplača dež. odbor, ko bo podružnica kupila potrebni svet za drevesnico.

O poročilu deželnega odbora glede deželnega muzeja poroča posl. Loy; poročilo se vzame na znanje.

Posl. Murnik poroča o prošnjah vasi Ostrožno Brdo za podporo v svrhu preložitve občinske poti in županstva v Vel. Poljanah za podporo ubogi Frančiški Pengal.

Obe prošnji se izročita dež. odboru v primerno rešitev.

s prostimi očmi ne zapaziš, tudi s prsti ne otipaš; učenjaki pa so jih našli in preiskali s povekšalnim steklom. Vsled takih plev zbolijo živina, včasih celo nevarno in kar je najhujše na stvari, gospodar le težko najde pravi vzrok bolezni, žival tudi ne more povedati, zdravniška pomoč se zanemari ali sploh prepozno pokliče. Vsemu temu se lahko izogneš, ako naročiš, da se pleve poprej dobro prekuhajo in škodljive stvari v njih umorijo.

Poučni in zabavni del.

O narodnem gibanju Judov.

(Konec.)

Posebno všeč je talmudu 5) zvijača, kateri posvečuje natančnejše izučevanje, in katero navaja Juda celo — Boga prelastiti! (Šab. 30. 21. 117. 8. itd. ima več takih primerov, ali bolje podukov). Judovskemu verniku ni le dovoljeno Nejuda ukaniti, on si more tudi z dobro vestjo one 6.) prilastiti, kar je Nejuda izgubil (Bava kamna 113. 2.). Talmud pravi: „Stoji zapisano (5 Mojs. 22. 3.) de omni amissione fratris tui, t. j. izgubljeno vrni s v o-jem u bratu, ne pa goju, ki ni tvoj brat“. A kar je še lepše, je to, da Judu niti 7.) dovoljeno ni, izgubljeno vrniti (sloveči rabi Raši: „Naj ne pričakuje odpuščanja pri Bogu, kdor goju vrne izgubljeno“. (Joma 88. 1). Judovski vernik sme Nejudu 8) zaslužek zadrževati, utr-gavati, odreči. (Bava melsia 111. 2.). Po talmudu je v svetem pismu Judu dovoljeno Nejuda okraati (ib.), češ, sveto pismo pravi: ne okrajaj svojega tovariša (bližnjega), ne goja, zakaj goja ti ni tovariš. Z judovsko nravo še nismo pri kraju. 9.) Jud po svojem svetem pismu (talmudu) Nejuda ne sme rešiti iz smrtne nevarnosti. „Pre-povedano je, akuma ali Nejuda od smrti rešiti, (Avoda Z. 26. 1.), zakaj malikovalca ali Nejuda smrti rešiti, je toliko kakor njih število pomnožiti (Avoda Z. 20. 1.), in sveto pismo je prepovedalo, z usodo Nejuda sočutje imeti, bodi kakoršnokoli (Jad chazaka p. 1. c. 10.). — Koder bodo pa Judje zopet v posesti svoje moči, kakor nekdanj v Palestini, in koder pride Mesija, se imajo vsi Nejudje prisiliti v judovsko vero, in vsi oni 10.) pomoriti, ki bi se je branili (ib. p. 4. c. 8. n. 10.). To sovražstvo Judov gre še dalje, ter nagibamo k mnenju onih, ki trdijo, da Judom je dovoljeno 11.) Nejude moriti že pred prihodom Mesijinim (ib. p. 4. c. 4. § 11.). Ni se čuditi, če že rimski zgodovinar judovstvo imenuje odium generis humani. V bibliji stoje besede: „Ne vzdiguj se zoper kri svojega bližnjega“, vemo pa, da Nejudi niso bližnji Judov, toraj ta prepoved ne velja za Nejude, in Judom je dovoljeno Nejudom to storiti, kar jim je prepovedano glede rojakov.

R. Martin prinaša dva navoda, s kterima dokazuje, da kristjane moriti ni le smeti, ampak 12.) tudi morati. Uzel jih je iz slovečega tolmača knjige ekodus (Jol. 6. c. 1. Parača.), in R. Simeon iz tega zaključuje: „Najboljšega izmed narodov umori, in najizvrstniši izmed kom prekolji glavo (Vierteljschr. 3. 125—138.). Ta zapoved še posebno velja o duhovnikih kristjanskih (ibid.).

Nehote se človek tukaj spomni tolikratne obdolžitve, da Judje grabijo krščanske otroke, in njih kri prelivajo o velikinoči, naj se godi to, da se spominjajo svojega bogomorstva, ali iz praznoverskih namenov, ali pa iz obojih razlogov. Tajiti pa, da Judje v raznih časih in v raznih krajih niso počenjali takih hudodelstvi, bi bilo, iz letopisov zgodovine 30—50 natanko popisanih in dokazanih umorov izbrisati (Eisenmenger: Entdecktes Judenth. p. 2. c. 3. p. 220.), bi se reklo, uničiti vse spominike takih grozних dejanj, ki jih hranijo razna mesta. Videli smo, kakršen da je duh talmuda, toraj pač ne bomo lahko dvojili o resnici navedenih dejanj.

H koncu omenimo še njih obrednih molitvi. Naravnost moramo reči, da so polne nečlovekoljubnega duha, nestrpnosti, sovražstva do kristjanov. V molitvi „Aleru lešabbeah“ se kristjani imenujejo stvari, „ki se z obrazom mečejo na zemljo, pred onim, kar je zaničevanja vredno, in ki svoje molitve pošiljajo k Bogu, ki pomagati ne more (Kjsch. 3. 223.) Kdo je pod tem Bogom umevati, ni težko ugeniti.

Kako je s prisego pri Judih? Tožijo, da celo ono, kar je v vsak veri najsvetejšega, česar se nihče ne sme dotekniti, da naj sramotniše ne izda izobražene družbe, celo prisege se je lotil talmud s svojim strupenim dahom, celo iz ust prisegajočega je pregnal zvestobo in resnico, dovoljujoč Judu nasproti Nejudu vsakoršno umovno pridržanje, in dajoč mu lahki pomoček. očistiti se krivih priseg. V raznih časih so imeli razne judovske prisežne obrazce, da bi se zavarovali proti tem pridržanjem, in da bi prisegajočemu Judu resnico iz ust takorekoč izvili. Dr. Martin ima na 29 straneh iz 10. stoletja veliko takih priseg (Vierteljsch. 4). Iz vsega se čitatelj prepriča, kako malo so verjeli zmeraj in povsod resničnosti judovskih priseg. So li imeli pravniki in sodniki pametnega uzroka jim ne verjeti? Glejmo. Na večer pravnega dne (jom kipur, 10. sept.) se moli vpričo dveh rabinov ta le molitev (kol-nidre): „Vse obljube in obveze in primere (obljub) in kazni in prisege, ktere bomo od tega pravnega dne do drugega obljubili, prisegli, se zavezali, so nam žal, in naj bodo odvezane, odpuščene, odpravljene, razveljavljene, območene. Naše obljube naj ne bodo nobene obljube, in naše prisege nobene prisege“.

Mislimo o tem očitcevalu, kakor hočemo, to stoji: 1.) občno sprejeto talmudsko načelo je, da prisege, ki so prisiljene, ne veljajo. „Kdor je siljen prisegati, njegova prisega ni nobena prisega“. (Jud. zak. Šulhan aruh v Jore-dea 232. § 12.). Kaj sledi iz tega? Kdo more soditi, ktera prisega je prostovoljna, ktera prisiljena, kje je meja med obema? Pravemu Judu je krščanska gosposka načelno rojena sovražnica, toraj je misliti, da je vsaka prisega, ki jo kršč. gosposka od zahteva njega, neprostovoljna. 2.) Načelo judovskih pravnikov je, da v prisegah so dovoljene rezervacije in restrikcije (pridržanja in skrčenja), t. j. dovoljeno je, kaj drugega govoriti z ustmi, in kaj drugega misliti v srcu in tako ustne besede uničevati v srcu. — Kako je mogoče pri takih načelih resnico izvedeti!

Ako vse to premislamo, se ne bomo čudili, da je judovstvo tujec med narodi, nikjer udomačen, nikjer ljubljén. Jasni nam bodo tudi marsikteri prikazi v političnem življenju in narodnem gospodarstvu.

Zlatorodov.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

X. seja dne 15. februvarija.

Oglasi se k zapisniku poslanec dr. Tavčar, ki pravi, da mu je „Sl.“ očitil, da je poročal o dež. zavarovalnici, kot plačan zagovornik ter zahteva zadoščenja, od poslancev Kalana in Žitnika,

Posl. dr. Majaron je potem utemeljeval svoj samostojni predlog glede razširjevanja občinske volilne pravice v deželnem stolnem mestu Ljubljani, s katerim naj se prizna volilna pravica vsaj vsem tistim občanom, ki od svoje realne posesti, od svojega obrta ali dohodka v občini od jednega leta sem plačujejo količkaj direktnega davka.

Posl. baron Schwegel je poročal o prošnji županstva v Črnem vrhu za nasipanje občinske ceste iz Zaloga v Črni vrh in predlagal, naj se odstopi deželnemu odboru — Sprejeto.

Posl. vit. Langer je poročal o prošnji c. kr. centralnega zavoda za vremenoslovje in zemeljski magnetizem na Dunaju za pospeševanje vremenoslovne postaje v Ljubljani in predlagal, naj se dovoli 500 gld. — Sprejeto.

Posl. vit. Langer je poročal o prošnji učitelja Antona Lapajnetu na kmetijski šoli na Grmu za vštevanje petletnic v pokojnino in predlagal, naj se odkloni. — Sprejeto.

Posl. baron Schwegel je poročal o prošnji županstva v Krškem za podporo za izpeljavo občinske ceste Leskovec-Straža in predlagal, naj se izreče, da dežela le v izrednih slučajih dovoljuje podpore za ceste in naj naroči dež. odboru, da v tem smislu prošnjo reši. — Sprejeto.

Posl. Povše je poročal o prošnji komiteja avstrijskega osrednjega urada v varstvo kmetijskih in gozdarskih koristi pri sklepanju trgovinskih pogodb za podporo in predlagal, naj se odstopi dež. odboru. — Sprejeto.

Posl. Murnik je poročal o prošnji šolskega vodstva v Drašičih za podporo za šolski vrt in vinograd in predlagal, naj se odstopi dež. odboru. — Sprejeto.

Posl. Murnik je poročal o prošnji občine Belapeč za podporo 275 gl. za zgr. dbo hudournika pri župnišču in predlagal, naj odstopi deželnemu odboru.

Posl. Povše je poročal o prošnji c. kr. kmetijske družbe kranjske za podporo k ustanovitvi in vzdrževanju gospodinjske šole v Ljubljani, in o dotični prošnji društva gospodinjske šole za podporo in predlagal, naj se dovoli ustanovni prispevek 300 gld. in letni prispevek 300 gld. — Sprejeto.

Posl. baron Schwegel je poročal o ustanovitvi deželnega skladišča v Ljubljani in predlagal, naj se vzame poročilo na znanje in naj se naroči dež. odboru, da nadaljuje svoje poizvedbe in o tem svoječasnó poroča. — Sprejeto.

Posl. Višnikar je poročal o preuredbi dež. zakonov z dne 26. oktobra 1875., dež. zak. št. 27. in z dne 28. decembra 1884., dež. zak. št. 1 iz l. 1885. in je predlagal: naj se § 2. prvoimenovanega zakona premeni v tem smislu, da je za učitelje namenjene ustanove porabljeni v prid dotične šolske občine in da se morata dež. odbor in šolska občina

glede zaračunavanja in porabe ustanovnih dohodkov domeniti, pri čemer pa je varovati pravice nadzorovalne oblasti; naj se § 2. drugoimenovanega zakona premeni v tem smislu, da se vse aktivitetne doklade učiteljev na javnih ljudskih šolah plačujejo iz normalnošolskega zaklada, a če njegovi dohodki ne zadostujejo, se nedostatek pokrije iz deželnega zaklada. — Sprejeto.

Posl. Višnikar je poročal o proračunu normalnošolskega zaklada za l. 1898. Potrebščina znaša 398 573 gld. pokritje 23 708 gld., primankljaj 374.865 gld. V pokritje primankljaja naj se pobira 10% doklada na direktne davke, ostanek 220.276 gld. pa naj se pokrije iz dež. zaklada. Poročevalec je nasvetoval tudi dve resoluciji: 1.) Dež. odboru se naroča, da kapitalizuje ves, svoto 20.000 gld. presežajoči dohodek iz zapuščin, in sicer kot imetje normalnošolskega zaklada; 2.) vlada se pozivlja, da čim prej imenuje posebnega dež. šolskega nadzornika za ljudske šole, eventuelno, da predloži zakonski načrt o imenovanju definitivnih okr. šolskih nadzornikov. — Sprejeto.

Posl. Schweiger je nasvetoval resolucijo, naj se premeni zakon o nagradi katehetom za poučevanja veronauka. — Sprejeto.

Posl. Lenarčič je poročal o gradnji ceste Rovte-Žiri in predlagal, naj dež. odbor popolni projekte in naj v prihodnjem zasedanju stavi svoje predloge. — Sprejeto.

Posl. Lenarčič je poročal o varstvu planink in kraljeve rože po kranjskih planinah in predlagal, naj se dotični zakonski načrt odobri. — Sprejeto.

XI. dne seja 17. februvarija.

Posl. Povše je poročal o prošnji c. kr. kmetijske družbe kranjske za podporo k ustanovitvi in vzdrževanju gospodinjske šole v Ljubljani in je predlagal, naj se dovoli k ustanovnim troškom 1000 gld in letne podpore 1000 gld. — Sprejeto.

Posl. baron Wurzbach je poročal o načrtu zakona o nekaterih občinskih taksah v okolišu mesta Ljubljane in je predlagal, da je mestna občina Ljubljana upravičena, pobirati v svojem okolišu sledeče občinske takse: 1.) za dovolitev plesnih veselje v javnih prostorih z vstopnino po 2 gld. na dan; 2.) za dovolitev predstav in razstav v večjih razstavnica ali v cirkusu po 3 gld. na dan. — Sprejeto.

Posl. Jelovšek je poročal o letnega poročila dež. odbora § 6. „občila“ in je predlagal, naj se vzame na znanje.

Posl. Modic je nasvetoval resolucijo, naj dež. odbor v prihodnjem zasedanju predloži zak. načrt, da se uvrsti cesta iz Rakeka čez Laze v Logatec mej okrajne ceste. — Sprejeto.

Posl. pl. Lenkh je grajal, da se krški most nezadostno nadzoruje, kadar se vrše kake poprave, vsled česar ni v boljšem stanju, in je priporočal, naj skrbi dežela za boljše nadzorstvo.

Posl. dr. Žitnik je vprašal kaj je s cesto Gomila-Šlamberg in kdaj se preloži cesta pri Čatežu, na kar je dal dež. glavar Detela potrebna pojasnila. O stvari sta tudi govorila posl. dr. Papež in Povše.

Posl. Globočnik je pri točki „državna železnica Ljubljana-Lesce“ pojasnil, da sedanji vlaki na tej progi ne ustrezajo lokalnim potrebam, in je predlagal, naj se naprosi železniška uprava, da upelje na progi Trbiž-Ljubljana ali vsaj Lesce-Ljubljana vlak, ki bi vozil po leti in po zimi in bi prihajal od 8 uri zjutraj v Ljubljano, odhajal pa ob 7. uri zvečer.

Posl. Murnik je pojasnil, da je za poletni čas ta vlak že zagotovljen, pač pa je treba šele izposlovati, da bi vozil tudi po zimi, in je nasvetoval premembo Globočnikovega predloga, po kateri se prosi, naj se vlak vsaj raztegne čez Lesce do Jesenic in da bi vozil tudi po zimi. — Sprejeto.